

AB 7. Çerçeve Programı

Ahmet KARAYİĞİT

Avrupa Birliği Mart 2000'de yapılan Zirve Toplantısı'nda belirtilen ve Lizbon Stratejisi olarak adlandırılan strateji kapsamında, "dünyanın en dinamik rekabetçi bilgi temelli ekonomisi" olmayı hedefliyor.

Bunu da Avrupa Birliği'nde çok uluslu araştırma ve teknoloji geliştirme projelerinin desteklendiği başlıca topluluk programı olan Çerçeve Programlar aracılığı ile gerçekleştiriyor.

Çerçeve Programları'nın başlıca amaçları arasında,

- ❖ Avrupa'nın bilimsel ve teknolojik temelini güçlendirilmesi,
- ❖ Endüstriyel rekabetin desteklenmesi ve
- ❖ Ülkelerarası işbirliğinin teşvik edilmesi

gelmektedir.

İlki 1984 yılında başlayan Çerçeve Programları (ÇP) çok yıllı programlar olup, kapsamı ve programa ayrılan bütçe miktarı her programda artış gösteriyor. 2002-2006 döneminde yürürlükte olan 6. ÇP'yi ve 2007-2013 yıllarında yürürlükte olacak 7. ÇP izliyor.

53,2 Milyar Avro'luk oldukça büyük bir bütçeye sahip olan 7. ÇP fon büyüklüğü ile dünyanın en büyük sivil araştırma programı konumunda.

Kendinden önceki Çerçeve Programları'nın başarıları üzerine inşa edilmiş olsa da 7. ÇP'nin, bir diğer Çerçeve Programı olmaktan öteye gitmesi hedefleniyor. Bu yüzden pek çok yeniliği 7. ÇP'de görüyoruz. Bu değişiklikler:

- Diđer Çerçeve Programlardan farklı olarak dört yıl yerine yedi yıl sürmesi,
- 'Araçlar'dan ziyade araştırma temalarına vurgu yapılması,
- Faaliyetlerin ve uygulama araçlarının basitleştirilmesi,
- Teknoloji Platformları ve yeni Ortak Teknoloji Girişimleri'nin faaliyetleri aracılığıyla Avrupa endüstrisinin ihtiyaçlarını karşılayan araştırma-geliştirmeye odaklanması,
- Avrupa'nın en iyi bilimsel faaliyetlerine destek sağlayan Avrupa Araştırma Konseyi'nin kurulması,
- 4 Özel Program'da uluslararası işbirliğinin bütünleştirilmesi,
- Bilgi Bölgeleri'nin geliştirilmesi,
- Araştırma faaliyetlerine özel sektörün katılımını artırmak amacıyla risk paylaşımını içeren bir finansal yapının oluşturulması,
- Bunların yanı sıra, 7. ÇP'de, İşbirliği Özel Programı'nın altında 9 tematik alan bulunması

olarak sayılabilir.

7. ÇP; İşbirliği Özel Programı, Fikirler Özel Programı, Kişiyi Destekleme Özel Programı ve Kapasiteler Özel Programı'ndan oluşuyor.

İçeriği, organizasyonu, uygulama yapıları ve yönetsel araçlarıyla 7. ÇP, Lizbon Stratejisi'nin yeniden uygulamaya sokulması için kilit rol oynaması planlanıyor.

Program dâhilinde yer alan 1,3 Milyar Avro'luk büyüklüğe sahip KOBİ Etkinlikleri Özel Programı ülkemiz KOBİ'leri için büyük fırsatlar sunuyor.

7. ÇP'ye katılanlar, Avrupa'da ve Avrupa dışında yeni ilişkiler ağı ve pazarlar kurma fırsatını yakalayıp teknolojinin en ileri noktasını hedefleyen projelere ortak olabiliyor.

Çerçeve Programları'na, ulusal/uluslararası kanunlar ve AB kanunlarına göre kurulmuş tüzel ve gerçek kişiler yani; üniversiteler, araştırma merkezleri, kamu kurumları, sanayi kuruluşları ve sivil toplum örgütleri başvurabiliyor. Ayrıca, tüzel kişiliğe sahip olan ya da olmayan KOBİ'lerin de başvuruları da teşvik ediliyor.

Projelere minimum katılımcı sayısı ve aranan özellikler proje türüne göre değişiyor.

Çerçeve Programları'na yapılan tüm başvurularda aranan ana koşul, işbirliği.

Programda dâhil olan aday ülke kuruluşları, üye ülke kuruluşlarıyla aynı hak ve yükümlülüklerle sahip.

Minimum katılımcı sayısı sağlandıktan sonra projelere uluslararası örgütler ve 3. ülke kuruluşları da katılabiliyor.

Genel olarak, 7.ÇP projelerinde en az 3 farklı AB üyesi ülke ya da asosye¹ ülkeden en az 3 bağımsız kuruluşun yer alması gerekiyor.

Çalışma programında ICPC² ülkelerinden ortaklar alınması gereği belirtilmişse, 2 farklı AB üyesi ülke ya da asosye ülkeden ve en az 2 farklı ICPC ülkesinden olmak üzere 4 farklı ülkeden en az 4 bağımsız kuruluşun projelerde yer alması zorunlu.

Eşgüdüm ve destek eylemleri, araştırmacıların eğitimi ve kariyer gelişimlerini amaçlayan projelerde ise en az 1 tüzel kişinin bulunması gerekiyor.

7. ÇP tüm projelere destek sağlamıyor. Çalışma Programı'nda açıkça belirtilen öncelikli alanlarda hazırlanmış, uluslararası ortaklı ve inovatif (yenilikçi) araştırma ve teknoloji geliştirme (ATG) projeleri 7. ÇP için uygun.

7. ÇP'de alınacak mali destek oranı, gerçekleştirilen proje tipine göre değişiklik gösteriyor.

¹ Asosye Ülke: Norveç, Leichteinstein, İsrail, İsviçre ve İzlanda

² ICPC ülkeleri: (6. ÇP'deki adıyla INCO ülkeleri): Uluslararası İşbirliği Hedef Ülkeleri (Asya Pasifik Ülkeleri, Afrika, Batı Balkan Ülkeleri, Akdeniz Ortaklığı Ülkeleri, Doğu Avrupa ve Orta Asya, Latin Amerika)

7. ÇP kapsamındaki hibeler başvurmak isteyenlerin Komisyon'un, ilgili özel program ve çalışma programlarında belirtilen öncelikler kapsamında yılda bir ya da iki defa açtığı proje teklif çağrılarını takip etmesi gerekiyor.

Çağrılar, 7. ÇP özel bilgi kanalları, internet sayfaları, üye ve aday ülkelerde bulunan ulusal iribat noktaları aracılığıyla duyuruluyor.

Çağrılara internet sayfasından (www.fp7.org.tr) ve CORDIS'ten ulaşılabilir.

Projenin bu çağrılarda belirtilen önceliklere uyması ve çağrıda belirtilen tarihten önce Komisyon'a sunulması gerekiyor.

Projelerin, 6. ÇP'de kullanılan "Elektronik Proje Teklifi Sunma Sistemi - EPSS" aracılığıyla sunulması 7. ÇP'de bir kural haline geldi.

Başvuru yapıldıktan sonra, proje bağımsız uzmanlar tarafından değerlendiriliyor ve sonucu proje koordinatörüne Komisyon tarafından iletiliyor.

Avrupa Komisyonu'na sunulan projenin Komisyon'un eline geçtiğine dair 'alındı belgesi (acknowledgement of receipt)' yaklaşık 3 hafta içerisinde proje koordinatörüne iletiliyor.

Değerlendirme süreci yaklaşık 5–8 hafta sürüyor.

Proje desteklenmek üzere seçildiği takdirde Komisyon ile görüşmeler başlatılıyor.

SONUÇ

Avrupa Birliği'ne uyum ve giderek sertleşen rekabet koşulları altında firmaların pazardaki yerlerini korumasının yolu AR-GE ve inovasyondan geçiyor.

Firmalarımızın gerek finansal gerekse teknik anlamda kendi kapasiteleri ile gerçekleştirmekte güçlük çektikleri AR-GE ve inovasyon çalışmalarını hem TÜBİTAK Ulusal Koordinasyon Ofisi tarafından sağlanan hem de 7. ÇP kapsamında temin edilecek destekler ile hayata geçirmeleri mümkün.

Ortalama yüzde 75 olan hibe destek oranının yüzde 85'lere kadar çıkabildiğini biliyoruz.

Bu, milyon dolarlık projeler söz konusu olduğu düşünüldüğünde firmalar için sıçrama yapabilecek derecede bir destek oranı.

Ülkemizde pek çok firma, prosedürlerin zorluğu ve bürokrasinin fazlalığı nedeni ile bu hibelere soğuk bakıyor.

Gerçekten de hem ülkemiz hem AB genelinde Komisyon'a yapılan başvurularda proje kabul oranının yüzde 15–20 aralığında olması, pek çok kişiyi proje hazırlama konusunda tereddüde itiyor.

Ancak durum sanıldığı kadar ümitsiz değil.

Bir danışmandan destek alınarak ve doğrudan bir danışmanlık firması aracılığı ile yapılan başvurularda kabul oranının yüzde 70–75 aralığına çıktığı ifade ediliyor.

Ülkemizde danışmanlık hizmetlerinden faydalanma oranı genel olarak çok düşük seviyelerde.

Özellikle KOBİ'lerin büyüme, finansman vb. konularda karşılaştıkları sorunlarını aşma konusunda büyük desteğe ihtiyaç duymalarına rağmen dışarıya başvurma konusunda isteksiz ve çekimser olduklarını gözlemliyoruz.

Danışmanlık firmalarının istenilen hizmetleri yeterince sağlayamadığı ya da çok pahalı oldukları doğrultusunda oluşan önyargılar bu durumun başlıca sebepleri olarak değerlendirilebilir.

Ancak gelişen şartlara firmaların her zaman kendi başlarına adapte olmaları mümkün değil. İlk başta firmalarımız danışmanlık sistemi ile çalışmakta zorluk çekebilirler. Ancak zaman içerisinde buna uyum sağlayan firmaların daha kolay ayakta kalacağı bir gerçek.